

tumque condonans; nec diu post Romam iterum remisit, ut laboranti in vinculis Apostolo inserviret. Sed certior idem **PAULUS** factus ab Epaphra Colossensium Apostolo, quem socium in vinculis Romæ habebat, tum & per litteras, quas **Onesimus** Laodicea detulerat, falsos quosdam Apostolos, errores per Ecclesiam Colossensem spargere, quamvis **PAULUS** Fideles illos neque instituisse, neque vidisset unquam, Epistolam tamen ad eos dedit, qua Colossenses adversus gliscens malum muniret, & **Tychicho** fidei Dei ministro ac **Onesimo**, quem iterum **Philemoni** restituit, ferendam commisit. Iisdem temporibus etiam ad Ephesios litteras dedit, quas tamen **Baronius**, **Estius**, **Tillemontius**, alique, vix uno ante mortem anno, postquam iterum Romam rediit, scriptas statuunt (a). Earum litterarum argumentum sunt potissima fidei mysteria, Redemptionis nempe, justificationis per mortem **CHRISTI**, gratiæ prædeterminationis, vocationis gentium, duorum populorum in unum corpus sub **JESU CHRISTO** capite foedus, ac tandem ejusdem divini capitis super omnes creaturas & spirituales & corporales eminentia.

ANNO DOMINI LIX.
S. PETRI Pontificatus Romani 18.
NERONIS Cæsaris 5. & 6.

Consules { **LUCIUS VESTANIUS AFRONIANUS**,
          { **LUCIUS FONTEJUS CAPITO**.

Quum igitur **PAULUS** per biennium in Urbe, Dei verbum in conductâ domo cum omni fiducia ac sine prohibitione prædicasset, quemadmodum diximus ad annum LVII. suam tandem obtinuit libertatem, licet qua ratione e vinculis solutus fuerit, irrogataque a Judæis sibi retulerit calumnias memoriæ proditum non sit. Forte tamen accusationis suæ probandæ defectu Judæi, causam apud **Neronem** urgere ausi non sunt. Post biennium sane in libertatem assertum **PAULUM** fuisse, liquido constat. Itaque Roma exiit, & in Italiam prope dictam secessit, ubi expectans **Timotheum** eam scripsit, quæ in canone sacrorum librorum legitur epistolam ad

(a) Vide **Calmeti Prolegomena in Commentarium ad eandem epistolam**.

ad **Ebræos** (a). His litteris Fideles **Palæstinos**, forti ac generoso animo perferendis **Judæorum** Infidelium persecutionibus comparat. Totus est etiam in vera justitia asserenda, quam non legalium observantia, sed fides & gratia **JESU CHRISTI** inducunt. Probat etiam vetus sacerdotium, legalesque cæremonias, Sacerdotio **JESU CHRISTI**, & Religione Christiana succedente defuisse. Interea adveniente **Timotheo** ab urbe Roma, ex Italia profectus est in Hispaniam, quo iturum se dixerat in epistola ad Romanos, capite xv. vers. 24. Cum in Hispaniam proficisci cæpero, spero quod præteriens videam vos &c. Et certe eam regionem vidit, quam **S. Clemens Papa I.** in priore sua ad Corinthios epistola circa annum Christi **xcvii.** exarata, **PAULI** itinera commemorans, appellat τὸ τέρμα τῆς δόξης Occidentis terminum (b). Quamvis autem nonnulli freti autoritate **Gelasii** & **Innocentii I.** Pontificum Romanorum, numquam revera **PAULUM** suum in Hispanias eundi consilium exequi potuisse existiment, alii vero, argumentis in utramque partem recitatis, nil certi de tota re statui posse arbitrentur,

(a) De **PAULI** epistola ad **Ebræos** consule quæ habentur in **Commentario ad secundum Cardinalis Cortesii** librum de Romano itinere gestisque Principis Apostolorum, nota 46. pag. 155. & seqq.

(b) At præstat integrum **S. Clementis** locum ex laudatâ epistola §. 5. in medium asserre: „Sed „missis veteribus exemplis, (inquit sanctissimus **Petri** successor loc. cit.) veniamus ad proximos athletas, & ætatis nostræ generosa exempla sumamus. Propter emulationem atque invidiam, qui Ecclesie errant fideles & justissima columna, persecutionem etiam usque ad mortem passi sunt. Accipiamus præ oculis nostris bonos Apostolos. **Petrus** ob iniquam emulationem non unum,

„aut alterum, sed multos sustulit labores, atque ita Martyr effectus, abiit ad debitum gloriæ locum. **PAULUS** patientiæ præmium obtinuit, cum catenas septies portasset, virgis cæsus, ac lapidatus esset: Præco factus in Oriente & Occidente, eximium fidei suæ decus accipit. Cum totum Mundum docuisset justitiam, & τῆς δόξης τῆς δόξης, ET AD OCCIDENTIS TERMINUM VENISSET, ac sub principibus (**Nerone** scilicet; nam etsi τῆς δόξης τῆς δόξης, imperatores plures sonet, heic tamen unum **Neronem** non inusitato loquendi modo designat) martyrium passus esset, ita e mundo migravit, & in locum sanctum abiit, summum patientiæ exemplar effectus „.

AE R AE
Vulgaris
Anno 59.

tur, adeo tamen evidenter Hispanicam quam modo commemoravimus B. Apostoli profectioem, traditio ostendit, ut nihil supra possit. Nam ut Romani Martyrologii, Chronici Adonis, Menologii Græcorum, autoritatem omittam, disertissime id afferunt veteres Ecclesiæ Patres Athanasius (a), Cyrillus Hierosolymitanus (b), Epiphanius (c), Joannes Chrysostomus (d), Theodoretus (e), Hieronymus (f), Gregorius Magnus (g), a quibus nemo prudens discesserit, nisi contraria opi-

(a) *Epistol. ad Dracontium*:
„ Studium fuit sancto viro (PAULUS)
„ usque ad Illyricum evangelium
„ predicare, neque se-
„ gnescere, neque omittere, quin
„ Romam iret, & IN HISPANIAS
„ ASCENDERET, ut pro graviori
„ labore, majore fruereetur mer-
„ cede laboris „.

(b) *Cathechesi 17. de Paulo*
„ scribens: „ Ab Hierosolymis,
„ inquit, usque ad Illyricum dis-
„ seminavit Evangelium: qui re-
„ giam quoque Romam institue-
„ bat; & IN HISPANIAM USQUE
„ promptitudinem predicationis
„ extendit „.

(c) *Hæresi 17. „ Paulus (ait)*
„ IN HISPANIAM profectus est:
„ Petrus vero sepe Pontum &
„ Bithyniam visitavit „.

(d) *Homil. 76. in Mattheum.*
„ Cum igitur, inquit, biennium
„ Romæ exegisset in vinculis
„ (Paulus) tandem dimissus est,
„ deinde IN HISPANIAS PROFE-
„ CTUS, invisit illic Judæos quo-
„ que, ac tunc fortasse Romam
„ reversus est, quando & suppli-
„ cium jussu Neronis pertulit „.
Vid. etiam *Orat. 7. in S. Paulum*, operum edit. *Ducæi tom. 8. pag. 59.*

(e) *Comment. in cap. 1. epistol. ad Philippenses vers. 25.* „ *Quæ*
„ *Actorum nos docuit historia,*
„ *quod duobus annis primum Ro-*
„ *mæ per se degit, per se habi-*
„ *tans in suo conducto: cum au-*
„ *tem illinc PROPECTUS ESSET*
„ *IN HISPANIAM, & illis etiam*
„ *divinum Evangelium tradi-*
„ *disset, reversus est, & tunc fuit*
„ *truncatus capite „.*

(f) *Comment. in Isaiam cap. XI. ubi de S. Paulo*: „ *In Hispa-*
„ *niam alienigenarum portatus*
„ *est navibus „.*

(g) *Lib. 31. Moralium cap. 22.*
„ *Ecce ipse, inquit, quem ad te-*
„ *stimonium jam sæpe deduxi-*
„ *mus PAULUS, cum nunc Ju-*
„ *dæam, nunc Corinthum, nunc*
„ *Ephesum, nunc Romam, nunc*
„ *HISPANIAS PETERET, ut in*
„ *peccati morte jacentibus, eter-*
„ *næ vitæ gratiam annunciarer;*
„ *quid se aliud, quam esse Aqi-*
„ *lam demonstrabat? „ Vide et-*
„ *iam, si placet, Martyrologium*
„ *Romanum ad diem 22. Martii,*
„ *ubi memoriam Pauli Narbonen-*
„ *sis Episcopi consignat, quem se-*
„ *cum PAULUS ducturus in Hispa-*
„ *niam, Narbonæ reliquit: Ado-*
nem

opinionis veritas evidentissimis rationibus demonstratur; præfertim quum ea quæ ex Gelasio apud Gratianum (*causa 12. quest. 2. cap. Beatus*) nec non ex Innocentio I. *in epistol. ad Decentium* ab negativæ sententiæ patronis adducta sunt, facillime diluantur. Nam Gelasius profectioem S. PAULI in Hispanias penitus non inficiatur, sed negat dumtaxat susceptum illius peregrinationis consilium tunc ab Apostolo fuisse adimpletum, quando illud exequi decreverat, gravibus primum ærumnis, quas Hierosolymis passus est, deinde carceris angustis, in quo ipso solido biennio eum Nero Romæ detinuit, prohibitus. Innocentius vero I. scribens, Apostolorum neminem, præter PETRUM Hispanias & alias Occidentis Provincias fide CHRISTI imbuisse, PAULUM illa exceptione haudquam complectitur, neque suberat ratio, cur PAULUM exciperet. Ideo autem solius PETRI meminit Innocentius, quod primæ Sedis Episcopus esset, cui cæteræ Ecclesiæ unitatis Catholicæ vinculo, ut Matræ compaginantur (a),

Anno DOMINI LX.

S. PETRI Pontificatus Romani 19.

NERONIS Cæsaris 6. & 7.

Consules (NERO CLAUDIUS AUGUSTUS IV.
(COSSIUS CORNELIUS LENTULUS.

IN Occidentalibus regionibus moram adhuc trahente PETRO ad annum usque Domini LXV. PAULUS ex Hispaniis profectus, in Cretam Mediterranei maris Insulam (*Candiam* hodie appellant) navigare constituit. In ea posteaquam aliquandiu prædicasset, quamplurimis Insulæ accolis ad Fidem Christi traductis, Titum discipulum suum, Cretensium Episcopum ordinavit. Quum vero ad Ecclesias de omnibus erudiendas, & ad Episcopos & Sacerdotes ubique constituendos tempus ipsi non suppeteret, eundem Titum ibi rebus curandis reliquit, ut quæ ipse non fecerat, ille disponderet & ordinaret, consti-

nè præterea, qui in *Chronico* ad annum LIX. testatur S. PAULUM eodem in itinere Trophimum Arelate reliquisse, Vienna, vero Crescentem: *Menologium* denique Græcorum ad diem 23. Septem-

bris, ubi meminit Xantippes & Polyxena a S. PAULO ad fidem conversarum in Hispania.

(a) Vide *Natalem Alexandri*, in *hist. Ecclesiastica nov. Test. sec. I. Differtatione XV.*

AE R AE
Vulgaris
Anno 59.

tueretque per civitates Presbyteros, quemadmodum ex iis, quas anno Domini LXII. dedit ad Titum litteris *cap. i. vers. 5.* colligitur (a). Quibus peractis, in Judæam, uti videtur, cum Timotheo profectus est, id quod ad Ebræos scribens, sponderat (b). Interea PAULUS e Judæa in Asiam regressus (c), Timotheum Ephesum misit, Coloffasque e præcipuis Phrygiæ urbibus, non procul a Laodicea totius provinciæ Metropoli, pervenit; atque ita Coloffenses, ad quos jam litteras dederat, quosque numquam antea viderat (d), in Philemonis domo exceptus, nunc demum invisit, acceptos sibi homines, quibuscum jamdiu permanere statuerat, ut patet ex commate 22. epistolæ, quam eidem Philemoni, Appie sorori charissimæ, nec non Archippo commilitoni suo peculiariter scripsit anno Domini LVIII. ubi Philemonem sic alloquitur: *Para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras, donari me vobis* (e). Nullam enim sui suæque libertatis & vitæ curam tunc gerebat PAULUS, nisi ob fratrum salutem & institutionem.

(a) Vide paullo inferius ad an. 62. pag. 288.

(b) Vide ejusd. PAULI epistolam ad Ebræos *cap. XIII. vers. 23.* nec non S. Joannis Chrysostomi in eam Prologum.

(c) Vide epist. 2. ad Timotheum *iv. 13.* nec non epist. ad Philemonem *vers. 22.*

(d) Epist. ad Coloffen. *cap. 2. vers. 1.* Volo vos scire, qualem sollicitudinem habeam pro vobis, & pro iis, qui sunt Laodiciæ, & quicumque non vide-

runt faciem meam in carne.

(e) Qui censent, hanc ad Philemonem epistolam scriptam esse ab Apostolo quo tempore is secundo in vinculis fuit, negant PAULUM executum esse, quod hoc loco haudquaquam in Asiam revertisse. Nos tamen cum Pearsonio, Calmeto, aliisque Chronologis eruditissimis, scriptam arbitramur anno Domini LVIII. quo tempore PAULUS Romæ victus fuit. Vide superius pag. 281.

Anno

Anno DOMINI LXI.

S. PETRI Pontificatus Romani 20.

NERONIS Cæsaris 7. & 8.

Consules (CAJUS CÆSONIUS PETUS,
CAJUS PETRONIUS TURPILIANUS.)

REcreatis præsentia Apostoli Coloffensium animis, ac præsertim Philemonis domo, in qua paratum hospitium invenit, in Macedoniam PAULUS iterum reverti decrevit, Timotheo Ephesi permanere jussit; quemadmodum patet ex prima, quam ad eum scripsit anno proxime sequenti epistola, ubi capite 1. vers. 3. legitur: *Sicut rogavi te, ut remaneres Ephesi, cum irem in Macedoniam, ut denuntiares quibusdam, ne aliter docerent.* Quum enim antea ter tantummodo in Macedoniam profectus sit Apostolus, annis nimirum æræ vulgaris L. LIII. & LIV. in nulla ex tribus profectioibus illis, jussit Timotheum Ephesi permanere. Non in prima: tunc enim Timotheum secum assumpsit: non in secunda: nam ante eam profectioem Timotheum miserat in Macedoniam: non demum in tertia, in qua eundem Timotheum in itinere comitem habuisse constat (a). Mox priusquam Asiam relinqueret, Hymenæum & Alexandrum, qui bonam conscientiam repellentes circa fidem naufragaverant, tradidit Satanae, hoc est anathemate percussos, ab Ecclesiæ auxiliis precibusque & JESU CHRISTI patrocinio exclusit (b), quo facto in Macedoniam profectus, præ-

(a) Vide superius pag. 270.

(b) Consule ejusdem PAULI epistolam primam ad Timotheum *cap. i. vers. 20.* Ephesus fortasse civis erat Hymenæus, qui primis PAULI suasionibus victas fidei manus dedit: at deinde lapsus est in illorum errorem, qui resurrectionem futuram negantes, hanc jam præactam asserbant, 2. ad Timoth. *cap. ii. vers. 17.* adeoque inania esse commenta, quæ de mortuorum resurrectione, futu-

raque vita dicebantur. Qui fuerit perditus hujus hominis exitus, ignoratur: illud solummodo compertum est, hunc, anno LXIV. quo PAULUS eandem alteram ad Timotheum dedit epistolam, adhuc in errore versatum una cum alio Ephesio nomine Phileto. Censet S. Augustinus *hom. 19. in Joan.* Hymenæi errorem in eo positum, quod aliam esse negaret resurrectionem, præterquam animæ ex peccato ad gratiam per Fidem & Ba-

Ba-

præstitæ promissionis memor, ad Philippenſes divertit. Nam ad eos triennio ante in prioribus vinculis Roma ſcribens: *Et hoc confidens ſcio*, (inquit cap. i. v. 25.) *quia manebo & permanebo omnibus vobis ad profectum veſtrum, & gaudium ſædei: ut gratulatio veſtra abundet in Chriſto Jeſu in me, & per meum adventum iterum ad vos.* Et rurfus ejuſdem epiſtolæ cap. 2. verſ. 24. ait: *Confido autem in domino, quoniam & ipſe veniam ad vos cito.*

Anno DOMINI LXII.

S. PETRI Pontificatus Romani 21.
NERONIS Cæſaris 8. & 9.

Consules (PUBLIUS MARIUS CELSUS,
(LUCIUS ASINIUS GALLUS.

Quum igitur PAULUS in Macedoniæ provincia apud Philippenſes, ut modo diximus, verſaretur, primam ſuam ad Timotheum epiſtolam dedit (a), in qua & communia Episcoporum munera, & peculiaria ipſius proſequitur; lectionem commendat; eundemque Timotheum hortatus, ut modico vini hauſtu ſtomachi vitio fuccurrat, de *Hymenæo & Alexandro* a ſe anno proxime elapſo, excommunicatione inuſtis, certioſem illum facit.

Post aliquid temporis ad Titum, quem anno Domini LX. in Cretæ inſula reliquiſſe jam diximus, litteras ſcripſit, quum Philippis diſcedere ac Nicopolim proficiſci cogitaret, ſecumque haberet Arteman & Tythicum; quemadmodum patet ex S. Chryſoſtomo in prooemio, nec non ex Theophilacto. Porro

Baptiſmum revocata. Alexander idem ille fuiſſe creditur faber ærarius, de quo PAULUS in 2. ad Timotheum IV. 14. qui gravem illi moleſtiam Romæ poſtea in ſecundis vinculis peperit anno Domini LXIV. Vide inferius.

(a) Quamvis in Commentario ad lib. 2. Gregorii Cardinalis Cortefi de Romano itinere geſtiſque Principis Apoſtolorum, pag. 129. & 148. duas, quæ ex-

tant PAULI ad Timotheum epiſtolas annis æræ vulgaris LIII. & LVIII. doctiſſimi Onuphrii Panvinii ſententiam ſequuti, ſcriptas eſſe ſtatuerimus: melius tamen de rebus ad Apoſtolum pertinentibus hiſce conſcribendis Annalibus edocti, non veremur palinodiam canere, prioremque ad Timotheum epiſtolam ad hunc annum Domini LXII. poſterioſem vero ad annum LXV. referre.

ro in illis litteris Titum venire Nicopolim jubens, munera Episcopi, dotesque ad paſtorale officium adimplendum requiſitas, Apoſtolus proſequitur, monetque, ut contumacibus pervicacibuſque hominibus in faciem reſiſtat, adjectis inſuper ad omnia hominum genera deducenda ſapientiſſimis præceptis. Interea Nicopolim in Epiro urbem ad Ambraciæ finem ingreſſus, hyemem in ea tranſire conſtituit, quemadmodum ex Donnæo p. 544. conicit Pearſonius in operibus poſthumis. Chryſoſtomus tamen, Theodoretus, aliique ex veteribus exiſtimant, Nicopolim, ubi S. PAULUS hoc anno hyemavit, non Epiri, ſed Thraciæ urbem eſſe, in finibus Macedoniæ & ad amnem Neſſum ſitam, quibus adhæret Henricus Savilius, *ut pote de re ſibi comperita, & urbe vicina loquentibus*; Quamquam autem revera S. Chryſoſtomus eas homelias habuerit Antiochiæ, quæ longe a Thracia diſſita eſt, ut obſervavit Haleſius, Conſtantinopolitanæ tamen civitatis Episcopus fuit.

Anno DOMINI LXIII.

S. PETRI Pontificatus Romani 22.
NERONIS Cæſaris 9. & 10.

Consules (CAJUS MEMMIUS REGULUS,
(LUCIUS VERGINIUS RUFUS.

Transacta ab Apoſtolo, ut modo animadvertimus, Nicopoli ſive Epiri, ſive Thraciæ urbe, anni proxime elapſi hyeme, Corinthum celeberrimam Achajæ civitatem iterum petere ſtatuit: ex qua haud multo poſt decedens, Eraſtum ibi reliquit (a). Sic enim monet Timotheum PAULUS in ſecunda ad eum epiſtola anno LXIV. exeunte conſcripta, (cap. IV. verſ. 20.) *Eraſtus remanſit Corinthi.* Quæ ſane monitio ſcribi non potuit ad Timotheum in prioribus vinculis. Quorſum enim de Eraſto Corinthi relicto, Timotheum tunc admoneret, qui cum ipſo PAULO fuerat eo tempore, quo

T Corinthi

(a) Eraſtus ante conversionem præſectus fuiſſe creditur ærario urbis Corinthi. De eo miminiſſe videtur Apoſtolus in epiſt. ad Romanos cap. XVI. v. 23. eumque Eraſto in Macedoniam miſit. Cur

nunc Corinthi remanſerit, aut quid illi deinceps contigerit, ignoratur. Feſtum Eraſti diem agunt Græci IV. Id. Novembris, Latini VII. Kal. Auguſti.

Corinthi mansisse Erastus præsupponitur? Apostolus igitur Corintho egressus, in Asiam tendens, quum Troadem Phrygiæ seu Mysiæ urbem ad Hellespontum venisset, *penulam* ibi, *libros*, & *membranas* nonnullas apud Carpum hospitem suum reliquit, cujus Carpi alibi mentio non fit (a). Ineptum est autem vel cogitare, prout etiam observavit Pearsonius in *Analibus Paulinis*, Paulum ante hæc tempora, *penulam*, *libros*, atque *membranas* Troade reliquisse, quum tot secum haberet comites, & collectas Hierosolymam perferendas, & navem utique conduceret. Hinc Ephesum ad Timotheum se contulit (b), ac deinde Miletum, maritimam Joniæ urbem Epheso proximam, ubi Trophimum ægotantem reliquit, ut monet eundem Timotheum in secunda ad eum epistola cap. iv. vers. 20. (c). Neque enim spectare potest tempus illud, quo Mileti fuit, antequam Romam missus est, quum constet ex *Actor.* XXI. 9. Trophimum tunc temporis una cum ipso PAULO Hierosolymam venisse: quod etiam viri clarissimi Pearsonius, Fromondus, Tillemontius, Calmetus observare non omiserunt.

(a) Vide secundam, quam superius laudavimus ad Timotheum epistolam cap. iv. vers. 13. ubi hæc habentur: Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, & libros, maxime autem membranas. Porro Carpum e LXX. discipulis unum ponunt Græci, & PAULI ministrum in prædicatione evangelica, episcoporumque missione. Beræa Episcopum faciunt, at cujus Beræa, non tradunt. Innumera illi tum superstiti, tum mortuo prodigia tribuunt; eumque officio colunt ad d. VII. Kal. Junii; Latini vero in Martyrologiis ad diem III. Id. Octobris consignant. De penula autem, libris, & membranis, quas apud eum Troade se reliquisse PAULUS testatur, consule quæ doctè eruditèque congestit cl. vir Augustinus Calmet in

Comment. ad hunc locum.

(b) Vide Augustini Calmet Comment. in epist. 2. ad Timotheum cap. i. v. 4.

(c) De Trophimo, consule quæ habentur superius ad annum LIV. pag. 260. Pro Mileto Baronius, Erpenius, Grotius, Beza, aliique Arabicam versionem sequuti, legunt loc. cit. Melitam Insulam, ad quam ejectum fuisse naufragum Apostolum, narravimus ad annum 55. pag. 276. ex Actis XVIII. 1. Mavult Estius Miletum in Creta Insula. At totum hoc eruditissimorum hominum discrimen, quæ admodum egregie ostendit Calmetus in Comment. falsa opinione nititur; nimirum hanc epistolam Roma scriptam fuisse post primû iter Apostoli ad Urbem, quum rêvera post secundam aliquot deinceps annis data fuerit.

Anno DOMINI LXIV.

S. PETRI Pontificatus Romani 23.
NERONIS Cæsaris 10. & 11.

Consules (CAJUS LEGANIUS BASSUS,
MARCUS LICINIUS CRASSUS.)

PAULUS igitur Mileti, ut modo diximus, Trophimo valetudinis curandæ gratia relicto, Romam demum, facta sibi a Deo martyrii obtinendi certissima spe, iterum proficiscitur, ubi haud multo post execrabilis illa Christianorum persecutio orta est, authore Nerone (a). Ex recepta traditione narrat S. Chrysostomus (b), Apostolum salutatum ivisse Pincernam & Concubinam Neronis, eo scilicet consilio, ut CHRISTI fidem utrique persuaderet. Neque spe frustratus, pellicem fide initiavit (c). Qua re Imperator, sceminam illam perditissime deperiens, offensus, PAULUM in carcerem coniici iussit. Sane impius Cæsar in infanda quæque prorumpens, ingenti passim nobilium numero neci tradito, atque ipsa Agrippina matre apud Bajas e medio sublata, vastatisque provinciis, Urbem tandem hoc anno diripi, & ad XIV. Kal. Sextiles universam fere incendio absumi mandaverat, ne tanta immanitas in mortales dumtaxat grassaretur (d). Tales, infandi partus, infaustæque monstro datæ lucis poenas altrix patria luit. Sed Nero, sumpta hinc crudescendi libidine, quum se jam in omnium odium venisse intelligeret, abolendo de incensa civitate rumori, in Christianos crimen coniiciens, quæ-

T 2

stitis

(a) De prima persecutione Neroniana, quæ non solum in Christianos Romæ, sed & adversus omnes Christianos ubique per Romanum degentes Imperium magnopere sevit, consule Tertullianum in Apologetico cap. 5. Eusebium in hist. Eccl. lib. 2. cap. 25. aliosque veteres Ecclesiæ scriptores a doctissimo viro Ant. Pagio in Critica Baroniana laudatos.

(b) Vid. S. Jo. Chrysostomi Ho-

mil. 46. in Acta, ejusdemque opus adversus vituperatores vitæ Monasticæ conscriptum, lib. 1. c. 4.

(c) Acta SS. Petri & Pauli ex Græcis translata, a Lippomano & Surio ad diem 29. Junii edita, habent Sanctissimos Apostolos Christiana fide imbuisse duas Neronis pellices, quæ deinceps pudice vivere statuerunt.

(d) Vide notas ad Cortesi lib. 2. de Romano itinere, &c. p. 39.